

## راهنمای مطبوعات مازندران

• مهدی جعفری خانقاه<sup>۱</sup>

پژوهشگر مطبوعات فارسی زبان خارج از کشور

نسبت به واکاوی آنها از سوی محققان و پژوهشگران این حوزه صورت گرفته است. در حالی که در گذشته آگاهی و اطلاعات درستی از وضع مطبوعات شهرستانی وجود نداشت و این مسئله به‌خودی خود پژوهشگران را با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو می‌کرد. البته در این میان نباید نقش حمایتی نهادهای دولتی و غیردولتی را در به‌سرانجام‌رساندن چنین تحقیقاتی به‌فراموشی سپرد. باید اذعان کرد که ادامهٔ چنین تلاش‌هایی می‌تواند نقش مؤثر و ارزندهٔ مطبوعات محلی را در تغییرات و تحولات منطقه‌ای قوت ببخشد.

کتاب راهنمای مطبوعات مازندران که نخستین اثر مطبوعاتی تاریخ مطبوعات مازندران به‌شمار می‌آید، به‌کوشش مرکز فرهنگی هنری پارپیرار به چاپ رسیده است. این مرکز در کنار پژوهش‌های ملی و استانی، تلاش خود را ابتدا معطوف به تهیه و تدوین «تاریخ مطبوعات مازندران» کرده است. به‌گفتهٔ مؤلف کتاب: «گردآوری تاریخ مطبوعات مازندران دغدغهٔ چندین ساله و تلاش سه‌ساله‌ای که نگارنده را بر این داشته برای تکمیل و تدوین این تاریخ‌نامه، در گام نخست به تألیف راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌هایی که در استان مازندران و استان‌های دیگر برای مردم مازندران منتشر می‌شدند و می‌شوند، بپردازد تا از سویی حرکت آغازینی در این وادی ناشناخته باشد و از سوی دیگر به جلب همت و مشارکت پژوهشگران، متخصصان، روزنامه‌نگاران و دوستداران فرهنگ مازندران برای تکمیل، رفع نقصان و خطاهای



■ خجیر، یوسف. راهنمای مطبوعات مازندران. تهران: مرکز فرهنگی هنری پارپیرار، ۱۳۸۶، ۲۴۲ ص، شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۶۴۱۹-۴-۲

درخت پررمز و راز مطبوعات ایران در اثر حوادث روزگار آنقدر پریچ‌وخم گردیده که هر دوره‌ای از آن فصل مستقلی برای فعالیت‌های پژوهشی است. تاریخ مطبوعات ایران در دورهٔ پس از انقلاب اسلامی نیز از این قاعده مستثنی نیست. این دوره دارای سرفصل‌هایی است که مطبوعات شهرستان‌ها یکی از سرفصل‌های مهم این دوره می‌باشد و در سال‌های اخیر رویکرد مناسبی



**در گذشته آگاهی و اطلاعات درستی از وضع مطبوعات شهرستانی وجود نداشت و این مسئله به خودی خود پژوهشگران را با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو می‌کرد**

۲۴ شاخص برای معرفی نشریات است، مجلات و روزنامه‌ها را فهرست‌نویسی کرده است سپس براساس عنوان و به‌ترتیب الفبایی به طبقه‌بندی شناسنامه نشریات پرداخته است.

این شاخص‌ها عبارتند از: عنوان نشریه؛ صاحب امتیاز؛ مدیرمسئول؛ سردبیر؛ نوع و روش؛ تاریخ انتشار پیش‌شماره؛ تاریخ انتشار نخستین شماره؛ تاریخ انتشار آخرین شماره؛ تاریخ توقیف؛ تاریخ فعالیت مجدد؛ دوره انتشار؛ گستره توزیع؛ محل انتشار؛ محل چاپ؛ زبان؛ قطع نشریه؛ تعداد صفحه؛ بهای یک نسخه؛ بهای اشتراک سالانه؛ شمارگان؛ وضع فعلی؛ وابستگی؛ نشانی؛ تلفن و توضیح.

در ادامه بخش اول مخاطب کتاب با تعریف مفاهیم بکاررفته در راهنما آشنا می‌شود که شامل تعاریف مربوط به صاحب امتیاز؛ مدیرمسئول؛ سردبیر؛ نوع و روش؛ دوره انتشار؛ گستره توزیع؛ محل انتشار؛ محل چاپ؛ قطع نشریه و وابستگی است.

**بخش دوم: راهنمای نشریات دانشجویی.** با تعریفی که از نشریات دانشجویی ارائه شده است، خواننده درمی‌یابد نشریاتی اقبال معرفی در این بخش را پیدا کرده‌اند که اولاً مجوز انتشار از دانشگاه مربوطه داشته و دوم اینکه گستره توزیع آن درون دانشگاهی و برای مخاطبان دانشجو بوده است. به همین دلیل از نشریات فاقد مجوز که شامل نشریات آزاد دانشجویی، اعم از

این مجموعه بپردازد» (خجیر، ۱۳۸۶، ص ۲۱). در بخشی از دیباچه کتاب که مروری کوتاه بر تاریخ مطبوعات مازندران از آغاز تا امروز است چنین می‌خوانیم: «قصه تأخیر ورود مطبوعات به ایران، برای نشریات محلی ولایات - استان‌ها - مختلف نیز صادق بود، به‌گونه‌ای که اگر نخستین نشریه مازندران را روح‌الامین بدانیم، مازندران با تأخیر ۶۸ ساله به نسبت روزنامه کاغذ اخبار و تأخیر ۳۰۸ ساله نسبت به نخستین مطبوعات جهان، صاحب مطبوعات شد.» (همان، ص ۱۷)

این کتاب شامل شناسنامه ۱۷۴ عنوان از جراید و مجلاتی است که بین سال‌های ۱۲۸۸ تا ۱۳۸۵ ش؛ انتشار یافته و مشتمل بر پنج بخش است.

**بخش اول: راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های مازندران (همراه با تعریف مفاهیم بکاررفته در راهنما).** در این بخش اطلاعات شناسنامه‌ای ۱۲۱ عنوان نشریه منتشرشده، نه عنوان نشریه منتشرنشده و ۱۱ عنوان نشریه درون‌سازمانی و بولتن خبری یا شب‌نامه‌ها آورده شده است.

منظور از نشریات منتشرنشده در این بخش نشریاتی است که مجوز انتشار آنها صادر گردیده، اما توفیق انتشار نیافته‌اند. به‌نظر می‌رسد برای این دست از نشریات که هرگز تولد نیافته‌اند، ضرورتی برای معرفی نبود. مؤلف کتاب در این بخش با پیروی از شیوه‌نامه‌ای که دارای

کتاب راهنمای مطبوعات مازندران که شاید بتوان آن را نخستین راهنمای مطبوعاتی استان مازندران به حساب آورد، به نوبه خود توانسته پژوهشگران و محققان حوزه مطبوعات را با نمای کلی مطبوعات این دیار آشنا کرده و از این رهگذر فصل جدیدی از تحقیقات را بر روی ایشان بگشاید

چاپی و الکترونیکی است، سخنی به میان نیامده است. البته برخی از نشریات دانشگاهی که مجوز انتشار آنها از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی صادر شده و در سطح ملی یا بین‌المللی انتشار یافته‌اند، در بخش اول کتاب جا گرفته‌اند.

در این بخش اطلاعات شناسنامه‌ای ۳۳ عنوان نشریه دانشجویی مازندران آمده است که ۳۲ عنوان از این نشریات به بسیج دانشجویی و نهاد نمایندگی رهبری در دانشگاه وابسته بوده است.

**بخش سوم: کروئولوژی مطبوعات مازندران.** در این بخش مؤلف براساس تعریف کروئولوژی که «به ترتیب قرارگرفتن رویدادها براساس زمان وقوع رویداد گفته می‌شود» (همان، ص ۲۶)، مطبوعات مازندران را به ترتیب سال انتشار تنظیم کرده است. در پایان این بخش مؤلف نام شش نشریه آوای آبی، بهسازان محیط زیست، جنگ در هفته‌ای که گذشت، طنین ارتباط، کایر و کیوان را که اطلاعی از تاریخ انتشار نخستین شماره آنها به دست نیاورده، درج کرده است تا چنانچه مخاطبان اطلاعاتی درباره این نشریات به دست آورند، برای وی ارسال کنند.

**بخش چهارم: نمایه‌ها.** این بخش شامل نمایه اشخاص؛ شخصیت‌های حقوقی، مؤسسات و احزاب؛ مطبوعات شهرهای استان مازندران؛ ترتیب انتشار؛ اشخاص نشریات دانشجویی و شخصیت‌های حقوقی نشریات دانشجویی است.

**بخش پنجم: پیوست‌ها.** این بخش شامل تعدادی از اسناد مطبوعاتی و روی جلد برخی از نشریات منتخب مازندران است. در پایان نیز منابع مورد استفاده در این کتاب آمده است.

کتاب راهنمای مطبوعات مازندران که شاید بتوان آن را نخستین راهنمای مطبوعاتی استان مازندران به حساب آورد، به نوبه خود توانسته پژوهشگران و محققان حوزه مطبوعات را با نمای کلی مطبوعات این دیار آشنا کرده و از این رهگذر فصل جدیدی از تحقیقات را بر روی ایشان بگشاید. آثاری از این دست نشان از دل‌مشغولی و دغدغه‌های پدیدآورندگان از نقصان‌های موجود دارد.

بی‌شک هرکسی توان پای گذاشتن در این عرصه طاققت فرسا و پررمزآلود را ندارد و توجه مؤلف به این حوزه از تاریخ مطبوعات ایران ستودنی است. اما درک این موضوع به تنهایی نباید موجب شود که در این مسیر شتابزده قدم گذاشت و الزامات آن را نادیده انگاشت. در کنار علاقه به چنین فعالیت‌هایی، باید تجربه، مطالعه و کار گروهی را نیز چاشنی کار کرد تا اثر مربوط در ورطه خامی و ناپختگی نیفتد و در همه ادوار به‌عنوان منبعی قابل‌اعتنا مورد توجه باشد.

همان‌طور که پیشتر گفته شد، در چند سال اخیر پرداختن به مطبوعات شهرستان‌ها مورد توجه قرار گرفته و معمولاً همراه با شتاب‌زدگی تبدیل به نوعی مسابقه از قافله عقب‌ماندگی شده است. از این رو کمتر شاهد آثار غنی و متفکرانه در این زمینه بوده‌ایم. در کتاب راهنمای مطبوعات مازندران در کنار اینکه کوشیده شده است تا با معیار و شیوه تعریف‌شده حرکت کند، اما ناگزیر حرکت شتابان آن، منجر به آشکارشدن ضعف‌های آن گردیده است.

#### ضعف‌ها و کاستی‌های کتاب

روی جلد کتاب که ویتترین اصلی کار به‌شمار می‌رود و به‌نوعی معرف محتوای درونی کتاب است، نشانی از دوره تاریخی مدنظر کتاب نیست و این در حالی است که نشریات مورد بررسی این کتاب سال‌های ۱۲۸۸ تا ۱۳۸۵ شمسی را شامل می‌شود. از این رو بهتر بود سال‌های موردنظر در ذیل عنوان کتاب قرار می‌گرفت. در این فهرست نشانی از نشریات الکترونیکی نیست. شاید این امر به دلیل مجوز نداشتن این دست از نشریات بوده باشد.

مؤلف در معرفی هریک از نشریات به منابع مورد استفاده خود استنادی نکرده است و برای خواننده روشن نیست که این نشریات از چه منابعی نقل شده و تنها برای سهولت کار به فهرست منابع در پایان کتاب اکتفا شده است.

در قسمت نمایه روزنامه‌ها و مجلات فقط به نام نشریات اکتفا شده و از درج شماره و تاریخ انتشار شماره‌های مورد استفاده صرف‌نظر شده است. برای سهولت بازبایی نشریات از روش ارجاع، که بر غنای علمی کتاب می‌افزاید، استفاده نشده است.

در بخش راهنمای نشریات دانشجویی مازندران، برخی از نشریات عناوین مشابهی دارند که به نظر تکراری می‌رسند و ویژگی متفاوتی نسبت به هم ندارند، مانند نشریه شجره طیبه (ص ۱۸۶-۱۸۷) که سه بار تکرار شده و تنها وجه تمایز یکی از آنها با دو عنوان مشابه دیگر قید فرهنگی و سیاسی است. بهتر بود در بخش توضیح، اطلاعات دقیق‌تری ارائه می‌شد تا مشخص گردد که چرا سه عنوان مشابه، مستقل از یکدیگرند تا خواننده سردرگم نشود. در بخش کروئولوژی مطبوعات مازندران پاره‌ای از نشریات، از جمله مجله علمی - پژوهشی علوم پزشکی دانشگاه بابل از قلم افتاده‌اند (ص ۱۲۵-۱۲۶).

در ادامه همین بخش تاریخ انتشار برخی از نشریات آمده در کتاب با بخش کروئولوژی نشریات همخوانی ندارد، برای مثال تاریخ انتشار مجله فنی و مهندسی دانشگاه مازندران در متن کتاب پاییز ۱۳۸۱ درج شده (ص ۱۲۸)، ولی در کروئولوژی به‌اشتباه ۱۳۸۰ ذکر گردیده است (ص ۱۹۹). تاریخ انتشار نشریه مازیار که در متن کتاب ۲۸ تیر ۱۳۲۸ اعلام شده (ص ۱۲۳-۱۲۴)، در کروئولوژی شهریور ۱۳۲۸ (ص ۱۹۵) و همچنین تاریخ انتشار شهروند در متن کتاب مرداد ۱۳۷۷ (ص ۹۷) و در کروئولوژی تیر ۱۳۷۷ (ص ۱۹۹) ذکر شده است.

نوع قلم متن کتاب، یکنواخت و خسته‌کننده است و در این زمینه سلیقه‌ای در تعیین و تغییر اندازه قلم‌های متن نوشته‌ها با شاخص‌ها (عنوان، صاحب امتیاز، مدیرمسئول ...) صورت نگرفته است.

برخی از نشریات به‌طور ناقص یا اشتباه معرفی شده‌اند که در ذیل به آنها اشاره می‌شود.

۱. امداد ایران: تاریخ انتشار اسفند ۱۳۸۲ (ص ۴۲) این نشریه با نام امداد در زمستان ۱۳۸۰ با شمارگان هزار نسخه منتشر شده است (سلطانی، ۱۳۸۱، ج ۱، ص ۳۰-۳۱)؛

۲. بشیر مازندران: روزنامه (ص ۴۹) نشریه در اسفند ۱۳۷۰ به‌صورت هفتگی با شمارگان ۱۰ هزار نسخه انتشار یافت (سلطانی، ۱۳۸۱، ج ۲، ص ۳۷)؛

۳. شکیبا: تاریخ انتشار ۱۳۷۹، سردبیر: محمد آزادبخت (ص ۹۳)

انتشار نشریه در زمستان ۱۳۸۰ به‌سردبیری صغری خانی با شمارگان ۵۰۰ نسخه انجام گرفته است (سلطانی، ۱۳۸۱، ج ۱، ص ۲۴۰)؛

۴. شهروند: سردبیر سیدعلی طبری‌پور (ص ۹۷) نشریه با عنوان شهروند مازندرانی انتشار یافته و سردبیری آن را سیدمحمدتقی طبری‌پور برعهده داشته است (سلطانی، ۱۳۸۱، الف، ج ۲، ص ۱۰۵-۱۰۶)؛

۵. علوم دریایی: مدیرمسئول ناخدا سهیلی‌فر (ص ۱۰۹)

در تابستان ۱۳۷۱ با مدیرمسئولی کاووس لطیفی و سردبیری علیرضا هزاویان انتشار یافت (سلطانی، ۱۳۸۱، الف، ج ۱، ص ۲۷۰)؛

۶. علوم ریاضی (۱): مدیر مسئول: داوود درویشی سلوکلاهی (ص ۱۸۸-۱۸۹)

این نشریه در دی ماه ۱۳۷۹ با مدیرمسئولی داوود درویشی سلوکلاهی با شمارگان ۲۰۰ نسخه فعالیت خود را آغاز کرد (سلطانی، ۱۳۸۱، ج ۱، ص ۲۷۲)؛

۷. گلشن مهر: تاریخ انتشار: مرداد ۱۳۷۸، روزنامه، سردبیر: احسان مکتبی (ص ۱۱۸-۱۱۹)؛

پیش‌شماره اول نشریه هفدهم مهر ۱۳۷۸ با ترتیب انتشار هفتگی به‌سردبیری محمدعلی اخلومی با شمارگان پنج‌هزار نسخه به‌چاپ رسید (سلطانی، ۱۳۸۱، الف، ج ۲، ص ۱۳۷-۱۳۸)؛

۸. میهن‌پرستان (ص ۱۲۹) با عنوان سالنامه میهن منتشر شده و به‌نظر می‌رسد که از سال دوم به تهران منتقل شده باشد (کهن، ۱۳۸۰، ص ۱۹۴)؛

۹. نامه دانشگاه علوم پزشکی مازندران: تاریخ انتشار: ۱۳۷۲، سردبیر: کیوان یوسف‌نژاد (ص ۱۳۱)

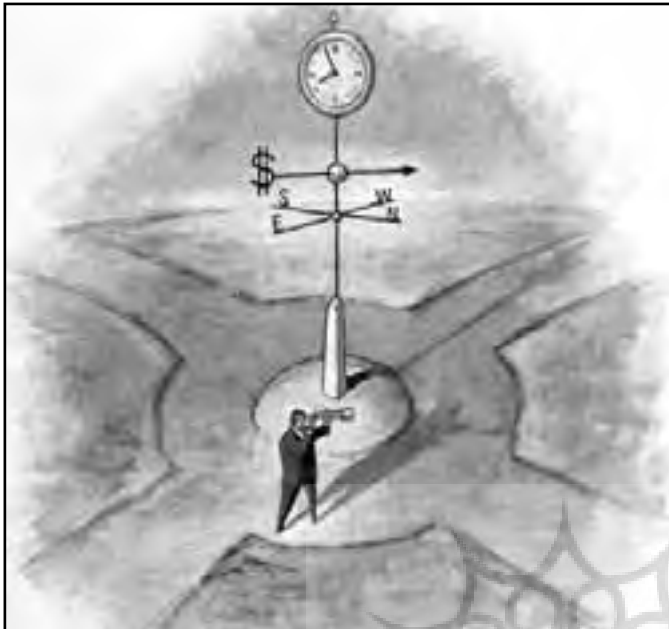
در بهار ۱۳۷۱ با سردبیری کیومرث نوروز پوردیلیمی انتشار یافت (سلطانی، ۱۳۸۱، الف، ج ۱، ص ۱۶۸-۱۶۹)؛

۱۰. نشر وارث (ص ۱۳۵) با عنوان وارث در سال ۱۳۸۳ تأسیس شد (واحدی عرصه مطبوعات و خبرگزاری‌ها...، ۱۳۸۶، ص ۳۲۸)؛

۱۱. هراز: تاریخ انتشار: ۱۳۷۶، سردبیر: عباسعلی کوشکی (ص ۱۴۶-۱۴۷)

این نشریه در اردیبهشت ۱۳۷۷ با سردبیری لطف‌الله اجدانی با شمارگانی بین سه هزار تا پنج‌هزار نسخه منتشر شد (سلطانی، ۱۳۸۱، الف، ج ۲، ص ۱۷۱).

**در بخش راهنمای نشریات دانشجویی مازندران، برخی از نشریات عناوین مشابهی دارند که به نظر تکراری می‌رسند و ویژگی متفاوتی نسبت به هم ندارند**



کتاب راهنمای مطبوعات مازندران  
که در اصل فعالیت غیردولتی  
در گردآوری نشریات مازندران  
به حساب می‌آید، از آن دسته از  
کتاب‌های مرجع است که جایش  
در این حوزه خالی بود و می‌تواند  
زمینه‌ساز تحقیقات بعدی باشد.

#### نشریات از قلم افتاده

- در این قسمت به اختصار مشخصات نشریاتی که در کتاب راهنمای مطبوعات مازندران ذکری از آنها به میان نیامده است، به ترتیب الفبایی می‌آید.
۱. آهنگ پیروزی: صاحب امتیاز: ایرج فرزانه؛ آمل (طباطبایی نائینی، ۱۳۷۸، ص ۷۸۶)؛
  ۲. پرچین (نشریه الکترونیکی): مدیران مسئول: علیرضا باقری و سیدرحیم موسوی؛ نشریه کانون دانشجویان مازندرانی دانشگاه‌های تهران و شهید بهشتی؛ گاهنامه. شماره پنجم این گاهنامه دی و بهمن ۱۳۸۵ به چاپ رسیده است (وبلاگ منزینشو، بی تا)؛
  ۳. پروانه: مدیرمسئول: علی اصغر اشجاری؛ تحقیقی، ادبی؛ سالنامه؛ تاریخ انتشار ۱۳۴۰ش؛ بابل. این نشریه ویژه روشنفکران و دانشجویان بود (پروانه، ۱۳۸۷)؛
  ۴. پیام طبرستان: صاحب امتیاز این روزنامه اردشیر حسن‌زاده برزگر بود که به دلیل مشکلات مالی به چاپ نرسید (پروانه، ۱۳۸۷)؛
  ۵. پیک بابل: این جریده با مدیریت عبدالباقی آزادگان در شهر بابل منتشر شد (پروانه، ۱۳۸۷)؛
  ۶. جنگل: گاهنامه؛ سیاسی، اجتماعی، ادبی، دینی؛ صاحب امتیاز: دانشجویان مدرسه عالی علوم اقتصادی و اجتماعی بابل؛ ناشر: مؤسسه خدمات فرهنگی رسا (اسماعیل پورقوچانی، ۱۳۷۰، ج ۲، ص ۷۵)؛
  ۷. جنگال: هفته‌نامه؛ خبری، اقتصادی، سیاسی و ادبی، تاریخ انتشار: ۱۳۲۸ش؛ مدیرمسئول: نورالدین علامه‌زاده (پروانه، ۱۳۸۷)؛
  ۸. حقوق: صاحب امتیاز: ابوالقاسم فاضل اردبیلی؛ بابل (طباطبایی نائینی، ۱۳۷۸، ج ۲، ص ۸۴۳)؛
  ۹. خبرنامه داخلی کانون مهندسين بابل (نشریه الکترونیکی): مدیرمسئول: ایرج آسودگان؛ بابل. شماره ۱۷ این نشریه زمستان ۱۳۸۴ به چاپ رسیده است (بابل ای. ان. جی، ۱۳۸۷)؛
  ۱۰. سنگنو (نشریه الکترونیکی): مدیرمسئول: عباس محمدی؛ سردبیر: محمد رجبی؛ فرهنگی، اجتماعی؛ تاریخ انتشار: مرداد ۱۳۸۵؛ مازندران - آمل؛ شمارگان: هزار نسخه. زیر نظر واحد فرهنگی کتابخانه عمومی قائم آل محمد (ص)؛
  ۱۱. صنعت تولید مصرف: مدیرمسئول: محمدعلی روشن؛ اقتصادی، اجتماعی؛ تاریخ انتشار: ۱۳۸۴؛ ماهنامه؛ ساری (واحدهای عرصه مطبوعات و خبرگزاری، ۱۳۸۶، ص ۳۲۶)؛
  ۱۲. گفتمان دینی: فرهنگی، خبری؛ شماره‌های ۱۷ و ۱۸ نشریه را امور فرهنگی بانوان اداره کل تبلیغات اسلامی مازندران در دوهزار نسخه به چاپ رسانده است (بابل ای. ان. جی، ۱۳۸۷)؛
  ۱۳. ندای بابل: صاحب امتیاز: محمدابراهیم صابری؛

هفتگی؛ اجتماعی، خبری؛ تاریخ انتشار: ۱۳۲۰ش؛ بابل. فقط سه شماره منتشر شد (طباطبایی نائینی، ۱۳۷۸، ج ۲، ص ۹۴۲)؛

۱۴. ندای جوان (نشریه الکترونیکی): مدیر تحریریه: اسماعیل (علی) علی‌نژاد؛ ماهنامه؛ علمی، فرهنگی، هنری، اجتماعی؛ تاریخ انتشار: ۱۳۸۲ ش؛ مازندران؛

۱۵. و کلا: مدیرمسئول: سیدولی باقری تبار؛ ماهنامه؛ اجتماعی؛ تاریخ انتشار: ۱۳۷۸ش؛ ساری (واحدهای عرضه مطبوعات و رسانه‌ها، ۱۳۸۶، ص ۳۲۸)؛

۱۶. هارش: سردبیر: علی ماهفروزی؛ فصلنامه؛ فرهنگی؛ تاریخ انتشار: دی ماه ۱۳۸۰؛ ساری. وابسته به سازمان میراث فرهنگی (سلطانی، ۱۳۸۱، ج ۱، ص ۴۲۱)؛

۱۷. گاهنامه هلا (نشریه الکترونیکی): صاحب امتیاز: انجمن علمی مهندسی معماری دانشگاه پیام نور ساری؛ مدیرمسئول: جمیلا پیشه‌ور؛ سردبیر: امیر مرادی؛ تاریخ انتشار: ۱۳۸۵؛ ساری (معماران، بی تا).

#### سخن پایانی

در روزگاری به‌سر می‌بریم که به‌مدد فناوری‌های نوین ارتباطی و افزایش آگاهی‌های افراد جامعه، در کنار رشد نشریات چاپی، سیر صعودی نشریات الکترونیکی را شاهدیم. اگر می‌خواهیم دوره شفاف‌تری را به‌لحاظ بررسی‌های تفکیکی حداقل در زمینه مطبوعات شهرستان‌ها داشته باشیم و پژوهشگران بدون دغدغه در این عرصه پای بگذارند، لازمه آن گردآوری نشریات چاپی و الکترونیکی شهرستان‌هاست تا در آینده چهره مخدوشی از مطبوعات این دوره به‌دست نیاید. این مهم زمانی اتفاق خواهد افتاد که در کنار توجه کتابخانه‌های عمومی کشور به این مقوله، مراکز ارشاد استان‌ها نیز به اهمیت گردآوری نشریات محلی پی برده باشند یا اگر توان آن را در خود نمی‌بینند، کارشناسان خود را موظف به تهیه راهنمایی مطبوعات دیار خود کنند تا خطاها و اشتباهات احتمالی به حداقل برسد. همان‌طور که ما پیشینیان خود را در کم‌توجهی آنان در جمع‌آوری نشریات آن دوره مقصر می‌دانیم، نباید این‌طور نباشد که در آینده خود گرفتار چنین اتهامی شویم. به‌هرحال کتاب راهنمای مطبوعات مازندران که در اصل فعالیت غیردولتی در گردآوری نشریات مازندران به‌حساب

پی‌نوشت‌ها:

1.mehdijkh@yahoo.com

2.http://Iraee.ir/files/pdf/sagenol.pdf

#### مآخذ:

۱. خجیر، یوسف (پاییز ۱۳۸۶). راهنمای مطبوعات مازندران از

آغاز تا کنون، تهران: موسسه فرهنگی هنری پار پیرار

۲. سلطانی، پوری و رضا اقتدار (۱۳۸۱الف). راهنمای مجله‌ها

و روزنامه‌های ایران ۱۳۷۹، ج ۱ و ۲، تهران: کتابخانه ملی

جمهوری اسلامی ایران.

۳. سلطانی، پوری و رضا اقتدار (۱۳۸۱ب). راهنمای مجله‌ها

و روزنامه‌های ایران ۱۳۸۰، ج ۱ و ۲، تهران: کتابخانه ملی

جمهوری اسلامی ایران.

۴. ساتن، الول و گوئل کهن (۱۳۸۰). شهریور ۲۰ و مطبوعات

ایران (پژوهشی در ساختار مطبوعات ایران ۱۳۲۶-۱۳۲۰)، تهران:

مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.

۵. واحدهای عرضه مطبوعات و خبرگزاری‌ها: شناسنامه

نشریات، خبرگزاری‌ها، دفاتر نمایندگی و پخش مطبوعات

(۱۳۸۶)، تهران: دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها.

۶. طباطبایی نائینی، سیدمحمد صدری (۱۳۷۸). راهنمای

مطبوعات ایران ۱۳۵۷-۱۳۰۴، ج ۲، تهران: مرکز مطالعات

و تحقیقات رسانه‌ها.

۷. پروانه (۱۳۸۷). پیوسته قابل دسترس در:

www.babolnet.com

۸. اسماعیل پورقوچانی، رضوانعلی (فروردین ۱۳۷۰). فهرست

مجلات موجود در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، ج ۲،

مشهد: کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی.

۹. بابل (۱۳۸۷). خبرنامه داخلی کانون مهندسين بابل، پیوسته

قابل دسترس در: www.babol-eng.ir

۱۰. وبلاگ منزیشو (بی تا). قابل دسترس در:

www.mazanishu.persianblog.ir

۱۱. معماران (بی تا). قابل دسترس در:

www.memaran.org